

PILIPINO / PILIPINO / FILIPINO A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Medio

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter TOUTES les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a TODAS las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

BAHAGI A

Sumulat ng isang komentaryo tungkol sa isa sa mga sumusunod na sipi:

1(a)

- 5 Ihihimpil ni Popoy ang kanyang paningin sa baras na palakasan na itinayo ng kanyang kuya sa tabi ng bakod na kawayang nakaligid sa bahay ni Mang Tinong . . . at ang hinihintay niya ay nawala sa kanyang isipan. Tumiiim sa kanya ang lungkot na likha ng napipintong paglayo nila sa Looban at ng nararamdaman niyang pamamaalam ng kahalagahan ng kanyang sarili.
- 10 Kung siya ang walang gulat na "hari" ng mga bata sa Looban, taglayin kaya niya ang kanyang kapangyarihan hanggang doon sa Dampalit? Siya ay bago sa Dampalit at ang Dampalit ay bago sa kanya. Kasama ng kanyang tatay at kuya, nakita niya kahapon ang Dampalit at ang bahay na kanilang lilipatan. Ang mga bahay, ang mga bata, ang laruan, ang mga punongkahoy, ang bukirin, ang asinan, ang katahimikan ay pawang bago sa kanya. Ang Dampalit ay malabo sa kanyang paningin.
- 15 Inaliw niya ang kanyang sarili sa pamamagitan ng pasyang lilimitan niya ang pagdalaw sa Looban kung naninirahan na sila sa Dampalit upang sa gayon ay hindi niya malimutan. Ngunit maaaring mangyari sa kanya ang nangyari kay Lupo. Si Lupo ay lumipat sa Bagong Pulo. Malapit ang Bagong Pulo sa Dampalit. Ngunit si Lupo ay
- 20 nalimutan din nila sa paglipas ng mga araw. Oo nga't si Lupo ay napapadalaw sa Looban, subalit tila bago na sa kanila si Lupo. Hindi na ang dating si Lupo na kinikilalang pangalawa niya. Ngayon ay hindi na dumadalaw doon si Lupo, matangi noong isang araw na makabilang ito sa isa sa mga manlalaro ng Bagong Pulo sa patintero at nakipagpaligsahan sa kanila. Si Lupo ang masugid sa pangangantiyaw upang matalo sila.
- 25 Marahil ay sumama ang loob, sapagkat nawala na ang dating pagtingin nila kay Lupo. Talagang hindi nga malayong mangyari sa kanya ang nangyari kay Lupo—ang pagkalimot ng Looban sa isa sa mga batang isinilang at sumibol sa kanyang lupa at paligid.
- 30 Ang tatay niya ang may kasalanan ng lahat. Kinagat niya ang kanyang labi upang pigilin ang hinanakit na kinukuyom niya sa dibdib. Ang tatay lamang niya ang may ibig na bumago sila ng pook. Ang nanay niya ay hindi na ibig na malayo sa mga dating kapitbahay, lalo na sa kanyang kumareng Beryang at kumareng Tinay na tapat at pangatawanan kung dumamay.
- 35 Ano nga ba ang sanhi at lilipat pa sila sa Dampalit? Hindi niya maunawaan ang kanyang tatay. Gayon yatang talaga ang mga manunulat, mahirap maunawaan. Marahil ang nanay lamang niya ang nakauunawa sa kanyang tatay, sapagkat kahit laban sa kalooban nito ay
- 40 pinangusapan silang magkakapatid na huwag nang tumutol sa pasiya ng kanilang tatay na lumipat sa Dampalit.

Pedro S.Dandan, *May Buhay sa Looban* (1992)

Ano ang matibay na ibinubunyag ng pambungad na sipi (linya 1-14) tungkol sa batang si Popoy?

Suriin ang takbo ng kanyang isipan sa buong sipi

Anong uri ng relasyon ni Popoy sa kanyang mga magulang ang ipinapahiwatig dito? Magtukoy ng mga angkop na detalye sa sipi na nagpapakita nito.

Punahin ang istilo sa pagkwento ng may-akda. Ano ang bisa nito sa mambabasa?

1(b)

SINING NG PAGTULA

5 kung baga
sa palay, ang tula
ay binabayo o kinikiskis,
saka tinatahip, bago
ialok sa madla.

Kung baga
sa bigas, ang tula
ay pinipilian at hinuhugasan
bago isaing.

10 Panghalo sa kaning-baboy
ang hugas-bigas, patuka
sa manok ang piniling palay,
ibinubudbod sa lupa
ang ipa at bato.
15 Ang inihahain sa mesa
ay kaning umaaso.

Kung baga sa bigas,
hindi rin naman mainam sa tula
ang sobrang kiskis at kinis.
20 Malinamnam ang milagrosa,
pero masustansiya
ang bigas na pula.

Jose F.Lacaba, nalathala sa KATHA, (1992)

Tungkol sa ano ang tulang ito?

Anong mga paghahambing ang pinatitibay sa tula at sa anong
bisa/mga bisa?

Pansinin ang paggamit ng metapora ng may-akda.

Sa anu-anong paraan mo nakikitang angkop ang porma ng tulang ito
sa pamagat na tinatalakay?

BAHAGI B

Sumulat ng isang sanaysay tungkol sa isa sa mga sumusunod. Dapat ibatay ang sagot sa dalawa o higit pa sa apat na akdang pinag-aralan mo sa Bahagi 3. Maaaring tumukoy sa iba pang mga akda pero hindi ito dapat maging pangunahing laman ng iyong sagot.

Ang Sanaysay: Ang Paglitaw ng Pilosopiyang Pilipino

2. Alinman sa dalawa:

- (a) 'Sa pamamagitan ng panitikan ay nadarama ang pintig ng puso... ang mga saloobin ng bayang maylikha.' Batay sa mga sanaysay ng magkakaibang may-akdang pinag-aralan, talakayin ang siping ito.

o

- (b) Sa palagay mo, hanggang saan mabibigyan ng sariling pangkulturang tatak ang pilosopiyang Pilipino? Ibatay ang iyong sagot sa dalawa o higit pang mga may-akdang pinag-aralan.

Ang Nobela: Mga Larawan ng Lipunan

3. Alinman sa dalawa:

- (a) Pag-usapan ang pagkakatulad o pagkakaiba o itong dalawa ng "mga larawan ng lipunan" sa mga nobelang sinulat ng magka-ibang may-akdang pinag-aralan mo.

o

- (b) Pag-usapan ang pagsasalarawan ng mga pangunahing tauhan sa mga akdang pinag-aralan. Sa palagay mo, mabisa ba o hindi ang paglalarawang ito?

Ang Maikling Katha: Salamin ng Realismong Sosyal

4. Alinman sa dalawa:

- (a) Batay sa mga magkakaibang may-akdang pinag-aralan, pag-usapan ang pagtrato sa isa sa mga sumusunod na tema ng maikling katha: pag-iisa, pangungulila, paghihiwalay, kalupitan at karahasan ng mundo.

o

- (b) Hanggan saan at papaano ba pinatitibayan ng maikling katha ang pangangailangan ng pagbabagong panlipunan? Ibatay ang sagot sa dalawa o higit pang mga kwentistang pinag-aralan.

Ang Tula: Tradisyon ng Nasyonalismo

5. Alinman sa dalawa

- (a) Batay sa mga may-akdang pinag-aralan, suriin ang "nasyonalismo" bilang tema ng mga tula. Paano naging matagumpay o hindi matagumpay ang pagtrato ng mga may-akda sa temang ito?

o

- (b) Sa palagay mo, hanggan saan mabisang magagamit ang tula sa paglalarawan ng mga kalagayang panlipunan? Sa iyong sagot, magtukoy ng dalawa o higit pang mga makatang pinag-aralan.

Ang Dula: Isang Martsa ng Kalayaan

6. Alinman sa dalawa:

- (a) Batay sa mga akdang pinag-aralan, suriin ang isa sa mga sumusunod na tema: paghihimagsik, pagkakaisa, kagitingan, pagkamakabayan o kalayaan.

o

- (b) Sa palagay mo, paano napapatibay o napapahina ng isang tauhan/mga tauhan ang bisa ng dula sa paghatid ng mensahe? Ibatay ang iyong sagot sa mga dula ng magkakaibang may-akdang pinag-aralan